

Vraag en antwoord door gedragswetenschapper en Bayley-expert Selma Ruiter, bewerkster van de Bayley-4-NL:

Vroege screening op ontwikkelingsachterstanden

Selma Ruiter

Selma Ruiter houdt zich bezig met onderzoek, onderwijs en de praktijk op het gebied van ontwikkelings- en intelligentieonderzoek. Selma Ruiter is 2007 gepromoveerd op de ontwikkeling van de Nederlandse versie van de Bayley Ontwikkelingsschalen en de aanpassing van dit instrument voor kinderen met een beperking.

Waarom is een vroege screening van een ontwikkelingsachterstand belangrijk? Wat zijn de voordelen daarvan voor het kind, het gezin en de maatschappij?

Wanneer ouders of professionals zich zorgen maken over de ontwikkeling van een kind, dan kan in eerste instantie een goede observatie en anamnese al veel helderheid bieden. Mocht dat niet genoeg inzicht geven en blijven de zorgen bestaan, dan is het van groot belang dat er instrumenten zijn waarmee kan worden vastgesteld of de zorgen terecht zijn of niet. De Bayley-4-NL is zo'n instrument waarmee een diagnostisch onderzoek kan worden uitgevoerd bij zeer jonge kinderen, baby's en peuters, om na te gaan of er sprake is van een vertraging in de algemene ontwikkeling of misschien op een specifiek gebied, zoals bijvoorbeeld de cognitie, de taal of de motoriek. Een betrouwbare en valide test geeft houvast in de beeldvorming van een kind en geeft richting aan de ondersteuning en begeleiding van een kind en zijn omgeving. Ouders/verzorgers en omgeving vormen altijd een belangrijk onderdeel van diagnostisch onderzoek bij jonge kinderen. Zij zijn verweven met de ontwikkeling van het kind. Wetenschappelijk onderzoek toont eenduidig aan dat vroegtijdig opsporen van tekorten in de ontwikkeling van een jong kind, de beste kans biedt op vermindering of oplossen van het ontwikkelingsprobleem. Net als dat de ouders/verzorgers bijdragen aan het in kaart brengen van de eventuele ontwikkelingsproblematiek, vormen ze ook een belangrijk onderdeel van de interventie en de ondersteuning. Daarmee wordt niet alleen het kind geholpen, maar ook de ouders/verzorgers worden en voelen zich ondersteund. Het kind staat centraal, maar het is niet los te zien van de directe nabije omgeving.

Wat zijn de grootste uitdagingen bij het onderzoeken van baby's en peuters?

Hoe jonger een kind hoe meer afhankelijk het is van zijn omgeving, ook in de voortgang van de ontwikkeling van vaardigheden. Het kind kan dus nooit los gezien worden van zijn omgeving. Vandaar ook dat in diagnostisch onderzoek ouders/verzorgers een belangrijke rol spelen. In de Bayley-4-NL gebeurt dat onder andere door de ouder aanwezig te laten zijn tijdens de testafname, maar ook door de ouder te betrekken in het beoordelen van de vaardigheden van het kind. De objectieve blik van de professional op basis van een gestandaardiseerde testprocedure blijft natuurlijk heel belangrijk, maar ook de bredere blik van de ouder heeft een belangrijk aandeel in

de testprocedure. Uit onderzoek blijkt dat het meenemen van deze informatie de validiteit (meten wat je wilt weten) van de afname ten goede komt. Dit heeft vooral te maken met het gegeven dat een jong kind nog weinig stabiel is in zijn functioneren, maar ook in de ontwikkeling. Er kunnen grote sprongen gemaakt worden in de verwerving van vaardigheden en de snelheid van ontwikkeling kan enorm variëren binnen het kind maar ook tussen kinderen. Het is enorm belangrijk dat de gebruiker van tests rekening houdt met deze eigenschappen. Dus een testresultaat is altijd beperkt houdbaar en de presentatie van de resultaten dient altijd met een reële slag om de arm gedaan te worden.

Wat is het verschil tussen tests die de ontwikkeling in kaart brengen en intelligentietests?

Er is een groot verschil tussen intelligentietests en ontwikkelingstests. Een intelligentietest meet een min of meer stabiel niveau van intelligent functioneren. Een ontwikkelingstest meet de snelheid en kwaliteit van de verwerving van algemene vaardigheden, niet alleen de intelligente of cognitieve vaardigheden, maar ook de taalvaardigheden en de motoriek. Bij heel jonge kinderen zijn deze vaardigheden zowel in kwantiteit als in kwaliteit volop in ontwikkeling. Hoe goed en hoe snel dat gaat, dat is wat je meet met een ontwikkelingstest. De naam zegt het al.

De twee tests lijken op elkaar doordat ze een gestandaardiseerde testprocedure voorschrijven, waardoor de objectiviteit in de beoordeling zoveel mogelijk gewaarborgd wordt. Een gestandaardiseerde afname van een test maakt het mogelijk om een individu te vergelijken met een relevante referentiegroep. De scores van een 2-jarig kind dat getest is met de Bayley-4-NL kunnen vergeleken worden met de gemiddelde score van 2-jarige kinderen in Nederland. Zo werkt het ook met intelligentietests. Het inzicht in hoeverre de ontwikkeling of de intelligentie afwijkt van het gemiddelde in Nederland, levert een belangrijke bijdrage aan het antwoord op de vraag of er wel of geen terechte zorgen zijn over de ontwikkeling of de intelligente vaardigheden van een persoon.

Wat kenmerkt een goede ontwikkelingstest voor kinderen?

Het gebruik van een goed instrument zorgt ervoor dat je een betrouwbare en goede indruk krijgt van de te meten eigenschap of vaardigheid van een persoon. Wanneer je jonge kinderen wilt testen of oudere kinderen die op een laag niveau functioneren, dan is het meer dan bij andere groepen belangrijk dat de test intrinsieke motivatie oplevert bij degene die getest wordt. Daarom moeten testmaterialen aantrekkelijk zijn door bijvoorbeeld de kleur en de vorm, moet de testprocedure voldoende flexibel zijn zodat je de testafname kunt aanpassen aan het kind dat je aan het testen bent en moet de duur van de testafname afgestemd zijn op de mogelijkheden van een kind om zich langere tijd bezig te houden met de spelletjes en de opdrachten van de test.

Natuurlijk moet een goede test ook voldoen aan de wetenschappelijke en kwaliteitseisen die gesteld worden aan tests die gebruikt worden voor belangrijke beslissingen in het leven van een persoon. Dat betekent dat er actuele en representatieve normen beschikbaar moeten zijn, waardoor inzicht verkregen wordt in de snelheid waarmee een kind vaardigheden verwerft en de kwaliteit hiervan ten opzichte van een relevante vergelijkingsgroep, bijvoorbeeld kinderen van dezelfde leeftijd. En de test moet vanzelfsprekend meten wat je wilt weten (validiteit) en de test moet dat op een betrouwbare manier doen. Wetenschappelijk onderzoek naar deze eigenschappen van een test geven hierover belangrijke informatie.

Het normeringsonderzoek van de Bayley-4-NL is bedoeld om actuele en representatieve normen voor kinderen in Nederland vast te stellen. Onderdeel van normeringsonderzoek is ook het onderzoeken van de validiteit en de betrouwbaarheid. Verschillende studies leveren hierover informatie, bijvoorbeeld de klinische studies. Dit houdt in dat de test afgenomen wordt bij groepen kinderen die bijvoorbeeld een specifiek ontwikkelingsprobleem hebben. Dit levert informatie op over de geschiktheid van de test om onderscheid te maken tussen een kind met een ontwikkelingsprobleem of -achterstand en een kind dat dat niet heeft. Om de betrouwbaarheid te onderzoeken wordt bijvoorbeeld nagegaan hoe de onderlinge overeenkomst is tussen de scores van verschillende testleiders bij dezelfde kinderen (interbeoordelaarsbetrouwbaarheid) en worden herhaalde testafnames gedaan om te kijken of de scores voldoende samenhangen met elkaar (test-hertest betrouwbaarheid).

→ Ga voor meer informatie naar [Pearsonclinical.nl/bayley-4-nl](https://pearsonclinical.nl/bayley-4-nl)